

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

Titel: Fagbevægelse og fagopposition

Ophav:

Ressourcetype:

Ressourcetype:

Oprindelsesdato: 1973

Emne:Partiprogram, partiprogrammer, program

Opstilling: DA-småtryk. Politik 8

Relateret:

Relateret:

Copyright: Billedet er muligvis beskyttet af loven om ophavsret

Økonomisk og politisk kamp

Den økonomiske og den politiske kamp kan ikke adskilles. Denne adskillelse er netop det, der karakteriserer de reformistiske partier. For dem fremstår arbejderklassens politiske og økonomiske kamp som to adskilte momenter, samtidig med at den politiske kamp prioriteres højest og udelukkende drejer sig om folketingset.

Arbejderklassens umiddelbare, spontane reaktion på kapital-lønarbejderforholdet er den økonomiske kamp, dvs. kampen om fordelingen af den givne produktion som merværdi til kapitalisterne og løn til arbejderne.

Den økonomiske kamp er dels et forsvar for vundne rettigheder (modstand mod reallønsnedgang, mod intensivering af akkorder, mod dårlig sikkerhed på arbejdspladsen) eller kamp for kortsigtede økonomiske forbedringer (højere løn, kortere arbejdstid). Dels på længere sigt kamp for arbejderkontrol med produktionen og i sidste fase kampen for kapitalismens afskaffelse gennem producenterens overtagelse af produktionsmidlerne.

Sideløbende hermed udvikler den politiske kamp sig fra det defensive (kamp mod forringelse af sociale ydelser, mod stigende udbytning gennem skatter og husleje, mod arbejdsretten, mod skifteholdsarbejde) til at dreje sig om magten i samfundet, om nedbrydelsen af det kapitalistiske statsapparat og opbyggelsen af nye politiske og administrative institutioner.

I denne kortfattede skematiske fremstilling er den økonomiske og den politiske kamp fremstillet adskilt, sideløbende. I virkeligheden foregår de i et snævert samspil, hvor det kan være svært – og ikke særlig meningsfyldt – at skille dem fra hinanden. Ex. må det

være klart, at den økonomiske kamp i sig selv ikke kan føre til arbejderkontrol og producenterens overtagelse af produktionsmidlerne. Dette forudsætter i virkeligheden den socialistiske revolution, dvs. at den politiske kamp er nået så vidt, at lønarbejderklassen har magten i samfundet.

I senkapitalismen tenderer den umiddelbare reaktion på kapital-lønarbejderforholdet imod lettere at antage en politisk karakter. Den voksende statslige aktivitet medfører, at reallønsens størrelse i meget høj grad bestemmes politisk gennem regulering af skatter, afskrivningsregler, sociale ydelser, boligpolitik osv. Samtidig medfører produktivkræfternes udvikling, at de umiddelbare krav mere og mere drejer sig om selve den måde arbejdet og produktionen er organiseret på. Altså om produktionsforholdene, i lige så høj grad som om fordelingen af den givne produktion.

Udviklingen af kapitalismens modsigelser tenderer som sagt mod at give de økonomiske kampe et stadig mere tydeligt politisk indhold. Heraf fremtræder igen det nødvendige i, at lønarbejderne skaber sig klasseorganisationer, der er i stand til at varetage hele klassens interesser på alle områder.

Fagbevægelsen

I Danmark er fagbevægelsen den eneste eksisterende klasseorganisation. Den opstod af behovet for at organisere salget af arbejdskraft for derigennem at opnå de bedst mulige betingelser. Organiseringen skulle modvirke splittelse og modstridig konkurrence mellem arbejderne. Samtidig skulle fagbevægelsen gennem aftaler og overenskomster formalisere de resultater, der var opnået gennem kampen på arbejdspladserne.

Den etablerede fagbevægelse fungerer som garant for overholdelse af de med arbejdsgiverne indgikne aftaler. Kun derved kan den blive anerkendt som forhandlingspartner og således indgå aftaler. Igennem hovedaftalen og på anden vis er fagforeningerne bundet til et sæt af regler, som selv om de kan modificeres – kun kan afskaffes i forbindelse med overgangen til et andet samfundssystem.

Indgåelse af en eller anden form for kollektive aftaler er i lønarbejdernes interesse. Derfor er fagforeningerne nødvendige. Ikke nødvendigvis de fagforeninger, vi kender i dag, men en organisation gennem hvilken arbejderne kan indgå aftaler om løn og arbejdsvilkår. Fagforeningerne er således et nødvendigt element i forholdet lønarbejde-kapital. Samtidig er det umuligt for dem at overskride dette forhold på grund af de begrænsninger deres funktion i det kapitalistiske samfund sætter. Fagforeningerne kan således ikke være arbejderklassens kamporganisationer i den langsigtede kamp for socialismen. I kampen mod kapitalen må lønarbejderne derfor opbygge selvstændige klasseorganisationer, der er uafhængige både af det borgerlige parlamentariske og juridiske system og af fagforeninger og partier. Eksempler på sådanne uafhængige, selv-

stændige klasseorganisationer er de russiske sovjetter, rådene i Tyskland, Ungarn og Italien efter 1. verdenskrig og de nuværende fabriksråd i Italien.

Fagoppositionen

I Danmark er der rundt om ved at opstå en fagopposition. En bevægelse på arbejdspladserne, hvis formål ikke er at skabe alternative fagforeninger, men hvis sigte er langt mere omfattende og rækker langt ud over fagbevægelsens rammer.

I de overenskomststridige kampe på arbejdspladserne, hvor fagforeningernes begrænsning bliver helt klar, er der opstået strejkekomitéer. Komiteens medlemmer er valgt direkte af alle arbejdere i de forskellige afdelinger og kan tilbagekaldes med øjeblikkelig varsel. På den måde er enhver forpampring udelukket. Strejkekomitéernes største svaghed er at de kun eksisterer i konfliktssituationer. På lidt længere sigt må man stille efter at oprette permanente fabriksråd, organiseret på nogenlunde samme måde som strejkekomitéerne. De skal altså vælges af og blandt alle arbejderne uden hensyn til faggrænserne og det fagretslige system. Og ligesom strejkekomitéerne skal medlemmerne af fabriksrådene kunne udskiftes til hver en tid. Permanente fabriksråd vil kunne tilføre kampene kontinuitet og effektivitet og sikre fastholdelsen af det langsigtede perspektiv.

Da dannelsen af fabriksråd imidlertid ikke ligger lige for, må man arbejde for oprettelsen af arbejdspladsgrupper (basisgrupper) – som omfatter de militante arbejdere på virksomheden – selv om det altså i starten kun er en mindre del af arbejderne. Oprettelsen af basisgrupper gør det muligt at få et samarbejde i stand mellem alle de militante arbejdere, også dem der ikke er revolutionære. Det bliver ligeledes muligt at få et samarbejde i gang mellem de forskellige grupperinger. Men ethvert forsøg på at overtage disse basisgrup-

per fra den ene eller den anden organisations side må bekæmpes. Det vil nemlig kun føre til splittelse. Dette betyder naturligvis ikke, at partiet skal undlade forsøg på at få indflydelse (dvs. ved at stille forslag, levere analyser etc.) på basisgruppernes arbejde.

De steder, hvor der har været strejkekomitéer, må man arbejde for at disse gøres permanente i form af fabriksråd. Perspektivet for arbejdet må være oprettelsen af revolutionære klasseorganisationer.

Oprettelsen af fabriksråd overfladiggør ikke fagforeningerne, der stadig er nødvendige for at varetage de ovenfor skitserede opgaver. Men fabriksrådenes klassekampsrettede aktivitet kan ikke undgå at få indvirkning på fagforeningerne. Efterhånden som rådene vokser sig stærkere, vil de afsløre og modvirke fagforeningernes classesamarbejdsline og bureaukratisering.

Med fabriksrådene er der skabt organer, der (i begyndelsen på virksomhedsplanet) udtrykker lønarbejderklassens evne til kollektivt at overtage ledelsen af produktionen. Fabriksrådenes karakter af klasseorganisationer, der kan overskride kapitalismens begrænsninger, bliver først helt udviklet, når de organiseres landsdækkende. Organisationsformen (rådene) må også udvides til andre sektorer af samfundet (fx uddannelsesinstitutioner, boligkvarterer), idet klassekampen ikke kun foregår på virksomhederne.

Selve oprettelsen af fabriksrådene betyder naturligvis ikke, at den socialistiske revolution er lige forestående. Netop fordi de er organer for hele klassen og afspejler de forskellige holdninger indenfor den, vil de formentlig i lang tid blive præget af reformisme. Men

den fleksibilitet der ligger i, at medlemmerne til enhver tid kan kaldes tilbage, sikrer at rådene vil blive radikaliseret i takt med skærpselsen af klassekampen. På langt sigt vil disse organisationer blive det bærende element i lønarbejderklassens stat.

Arbejdet i fagbevægelsen

Fagbevægelsens historiske rolle og det umulige i at gøre den til arbejderklassens kamporganisation retfærdiggør naturligvis ikke dens nuværende reformisme og opportunisme. Det overflødig gør heller ikke kampen for en ændring af fagbevægelsen eller en kritik af den reformistiske ledelse og den førte classesamarbejds-linie. I forhold til fagforeningerne må de revolutionære arbejde for at gennemtvinge ændringer, der vil give lønarbejderne et bedre udgangspunkt i kampen mod kapitalen.

Selv om arbejdet i fagbevægelsen kun er af mindre omfang og af underordnet karakter i forhold til det arbejde, der må udføres på de enkelte arbejdspladser, er det dog stadig nødvendigt, idet fagbevægelsen rent faktisk ikke varetager lønarbejdernes mest elementære interesser. Selv om dele af arbejderklassen har erkendt fagbevægelsens rolle i det kapitalistiske samfund, vil de øvrige arbejdere stadig være under indflydelse af de reformistiske ledere.

Disse medlemmer frigør sig ikke fra de reformistiske lederes indflydelse alene gennem almen agitation og propaganda, men især gennem egne praktiske erfaringer.

Arbejdet i fagbevægelsen er derfor i den nuværende situation først og fremmest af oppositionel karakter, dvs. det må sigte efter at afdekke fagbevægelsens reformistiske ledelses hensigter og politik. Denne strategi er kun mulig i det omfang man erkender fagbevægelsens begrænsninger og arbejder på at afsløre netop disse begrænsninger. Arbejdet foregår først og fremmest i basis og skal ikke være et forsøg på for enhver pris at erobre poster som tillidsmand eller i fag-

foreningen. En sådan strategi ville blot føre til afmagtsfølelse og desillusion netop på grund af det sæt af regler og aftaler, som fagbevægelsen er bundet af. En mindstebetingelse for at lade sig vælge må være, at der er opbakning bag den politik man vil føre hos arbejdskammeraterne.

Arbejdet i fagbevægelsen er også nødvendigt af defensive grunde. Den stigende aktivitet på arbejdspladserne vil blive mødt med stadig voksende repression fra den reformistiske del af fagbevægelsen, der vil gøre alt for at ramme de aktive arbejdere. Den bedste beskyttelse i en sådan situation er selvfølgelig arbejdskammeraternes solidaritet, men hvis der sidder revolutionære rundt omkring på forskellige poster i fagforeningerne, kan de modarbejde sådanne forsøg, og derved skabe et bedre udgangspunkt for den fortsatte aktivitet. Men det kræver igen, at man har dækning hos dem, der har valgt en.

Derimod vil det nok de aller fleste steder være uklogt ligefrem at danne revolutionære fraktioner inden for fagforeningerne. For det første vil det være at blotte sig selv til ingen verdens nytte. For det andet vil det betyde, at man i sin organisation lader sig begrænse af de faglige skel, der nu splitter arbejderne og svækker den revolutionære kamp. Arbejdet må i stedet foregå i basisgruppen, hvor medlemmerne i fællesskab udarbejder strategien over for de respektive fagforeninger og derefter prøver at føre dem igennem over for deres egne organisationer.

Kampens samordning og partiets rolle

Basisgruppernes og fabriksrådenes opgave er i første omgang begrænset til kampen på den enkelte arbejdsplads. Det er vigtigt, at kampene på de forskellige arbejdspladser koordineres. Derfor må der opbygges en landsdækkende fagopposition, i starten med udgangspunkt i basisgrupperne, senere baseret på rådsstrukturen. Men selve en landsomfattende fagopposition, opbygget efter disse principper, er ikke tilstrækkelig som organisatorisk ramme for kampen for socialismen. Der må foregå en stadig vekselvirkning mellem rådene og partiet (partierne).

Partiet sammenknytter alle dele af klassekampen. Partiet er det sted, hvor de erfaringer – både af historiske og aktuelle – der er indhøstet mange forskellige steder, samles og bearbejdes. I modsætning til fabriksrådene, der repræsenterer hele klassen, er partiet defineret i sit politiske grundlag. Partiets arbejde er nødvendigt for at modvirke faren for at klasseorganisationerne fører kampen alene på det økonomiske niveau.

Partiet må arbejde af al kraft for at udvikle fabriksråd og efterhånden en mere omfattende rådsstruktur. Når de er oprettet, må en væsentlig del af partiets arbejde rettes mod disse klasseorganisationer. Man må som sagt regne med, at reformismen i lang tid vil have stor indflydelse også i rådene, og partiet må arbejde for, at det revolutionære perspektiv efterhånden kommer klarere frem for til slut – når klassekampen er blevet yderligere skærpet – at blive fremherskende. Først i en sådan situation, hvor partiet er dybt forankret i lønarbejderklassens masseorganisationer (rådene) kan det revolutionære parti indtage sin rette plads i kampen for socialismen.

VS's arbejdsopgaver

VS vil:

- 1) medvirke til oprettelse af basisgrupper og/eller strejkekomitéer, som med tiden kan udvikles til mere permanente fabriksråd.
- 2) formidle faglige kamperfaringer – historiske og aktuelle.
- 3) oplyse om fagforeningernes begrænsede opgaver og det mere langsigtede perspektiv i arbejdet med basisgrupper/strejkekomitéer/fabriksråd.
- 4) modvirke at basisgrupperne/strejkekomitéerne/fabriksrådene udelukkende koncentrerer sig om den enkelte arbejdsplads' særlige problemer og glemmer den fælles målretning.
- 5) inddrage de lønarbejdere og uddannelsessøgende, som befinder sig uden for industrien i det politiske arbejde – dette med henblik på at lave en fælles front mellem alle med interesse i produktionsmidlernes overgang til fælles eje.
- 6) skole partiets medlemmer i faglige spørgsmål, bl. a. gennem oprettelse af faglige grupper, som foruden skoling skal lave virksomhedsanalyser og målrettet oplysningsarbejde i forhold til bestemte fabrikker, så vidt muligt i samarbejde med arbejdere på de pågældende virksomheder.
- 7) udvikle den marxistiske samfundsanalyse, så den politiske aktivitet opnår større præcision, målrettethed og slagkraft.

Partiets adresse:

Venstresocialisterne, Vesterbrogade 41^{4th}, 1620 København V. Telefon (01) 22 30 02. Giro 120040

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk